

ผลการจัดการเรียนรู้สาระดนตรี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่องการบรรเลงดนตรีพื้นเมือง โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือ The Effect of Learning Management in Music Learning Substance of Pratomsuksa 5 Students Titled “Folkmusic Playing” by Using Cooperative Learning

ศุภกร วิเศษไชย (Suphakorn Wisetchai) *

จุมพล ราชวิจิตร (Jumpol Rachvijit) **

สำเริง ยूरชัย (Samrej Yurachai) ***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องการบรรเลงดนตรีพื้นเมือง วิชาดนตรี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้รูปแบบการสอนแบบร่วมมือ ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 ขึ้นไป 2) เพื่อศึกษาทักษะทางการเรียนวิชาดนตรี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้รูปแบบ การสอนแบบร่วมมือ ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ขึ้นไป การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองแบบขั้นต้น (One – Shot Case Study) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบ่งเป็น 3 ประเภท คือ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่องการบรรเลงดนตรีพื้นเมือง โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบ ร่วมมือ จำนวน 12 แผน แผนละ 1 ชั่วโมง รวมทั้งหมด 12 ชั่วโมง 2) แบบประเมินทักษะทางการเรียนวิชาดนตรี เรื่องการบรรเลงดนตรีพื้นเมือง 3) แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระดนตรี เรื่องการบรรเลงดนตรีพื้นเมือง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งกำลังศึกษา ในภาคการเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 โรงเรียนบ้านเหล่าภูมิคำธาตุ อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษานครพนมเขต 1 จำนวน 43 คน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องการบรรเลงดนตรีพื้นเมือง วิชาดนตรีของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้รูปแบบการสอนแบบร่วมมือ พบว่าค่าเฉลี่ยคะแนนจากการทดสอบ วัดผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนของนักเรียนทั้งหมดคิดเป็น ร้อยละ 81.86 ของคะแนนเต็ม มีนักเรียน ผ่านเกณฑ์ที่ตั้งไว้ร้อยละ 80 ขึ้นไป จำนวน 36 คน คิดเป็นค่าร้อยละ 83.35 2) ผลศึกษาทักษะทางการเรียนวิชาดนตรี เรื่องการบรรเลงดนตรีพื้นเมือง วิชาดนตรี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้รูปแบบการสอน แบบร่วมมือ พบว่าค่าเฉลี่ยคะแนนจากการ ทดสอบทางด้านทักษะวิชาดนตรี คิดเป็นร้อยละ 88.86 ของคะแนนเต็ม มีนักเรียนผ่านเกณฑ์ที่ตั้งไว้ร้อยละ 70 ขึ้นไป จำนวน 42 คนคิดเป็นร้อยละ 97.67

คำสำคัญ: การบรรเลงดนตรีพื้นเมือง รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือ

Keywords: Folkmusic Playing, Cooperative Learning

* นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

** รองศาสตราจารย์ สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

*** รองศาสตราจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Abstract

The objectives of this research were: 1) to study learning achievement titled “Folk Music Playing,” in Music Subject of Pratomsuksa 5 Students by using Cooperative Learning, passing criterion 80% up, and 2) to study learning skill in Music Subject by using Cooperative Learning, passing criterion 70% up.

The target group using in this study included 43 Pratomsuksa 5 Students studying during the second semester of 2011 school year, Ban-lao-pume-kam-tad School, Muang District, Nakhon Phanom Province, under jurisdiction of the Office of Nakhon Phanom Educational Service Area 1.

This research was a Experimental Research as One – Shot Case Study. There were 3 kinds of research instrument including: 1) 12 Learning Management Plans titled “Folk Music Playing,” by using Cooperative Learning, 1 hour each plan, total of 12 hours, 2) the Skill Evaluation Form for Music Subject Learning titled “Folk Music Playing,” and 3) the Learning Achievement Test of Music Learning Substance in “Folk Music Playing,” of Pratomsuksa 5 Students.

The research findings found that: 1) For Pratomsuksa 5 Students’ learning achievement titled “Folk Music Playing,” of Music Learning Substance by using Cooperative Learning, found that the students’ total average score from the Learning Achievement Test, was 83.35 of full score. There were more than 80% of students passing criterion, for 36 students or 81.72% which showed that the students had their learning achievement in higher level than specified criterion. 2) For Pratomsuksa 5 Students’ learning achievement of Music Learning Substance titled “Folk Music Playing,” by using Cooperative Learning, found that their average score from music skill testing, was 88.86% of full score. There were 42 students or 97.67% of students passing specified criterion 70% up, which was higher than the specified criterion.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากการที่มีพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับพุทธศักราช 2545 ที่มุ่งเน้นในเรื่องการปฏิรูประบบบริหารและการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล โดยให้มีเอกภาพทางนโยบาย มีความหลากหลายในทางปฏิบัติ การกระจายออกไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงศึกษาธิการจึงได้มีคำสั่งให้ใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 ในโรงเรียนต้นแบบโรงเรียนนครพนมวิทยาคม ซึ่งเป็นโรงเรียนต้นแบบหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งการจัดการมีความจำเป็นต้องคำนึงถึงความต้องการของท้องถิ่น ความต้องการของผู้เรียนในสถานศึกษาด้วย

เพื่อสนองนโยบายดังกล่าว โรงเรียนบ้านเหล่าภูมิคำธาตุ ซึ่งเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ในเขตตำบลหนองญาติ อำเภอมือ จังหวัดนครพนม พร้อมรับการกระจายอำนาจขยายโอกาสทางการศึกษา จัดหลักสูตรพัฒนาความคิด ปลูกจิตสำนึก น้อมนำเศรษฐกิจพอเพียง พร้อมเพรียง เทคโนโลยี บุคลากร ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมและนำรูปแบบการสอนตามทฤษฎีต่าง ๆ มาใช้สำหรับการจัดการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ โดยเฉพาะกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ วิชาดนตรีเป็นศิลปะอีกแขนงหนึ่งที่ผู้วิจัย มีความสนใจที่จะศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนได้รับโอกาสทางการศึกษาในวิชาดนตรีที่เพิ่มขึ้น ผู้วิจัยจึงได้นำรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้เหมาะสมกับวัยพัฒนาการและเข้าใจปัญหาในการจัดการเรียนรู้

วิชาดนตรีให้บรรลุวัตถุประสงค์ โดยนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มาทำการศึกษาโดยการจัดการเรียนการสอนรู้ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) เพื่อให้นักเรียนได้มีโอกาสทำกิจกรรมร่วมกัน แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และมีความรับผิดชอบร่วมกัน ในการดำเนินงานเพื่อให้ไปสู่เป้าหมายของงานได้

การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาของชาติ ถือเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อสร้างคนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข และมีศักยภาพ พร้อมทั้งจะแข่งขันในเวทีโลก ไม่ว่าจะหลักสูตรใดก็ตาม หากนำไปใช้แล้วพบว่า มีข้อจำกัดบางประการก็จำเป็นต้องมีการปรับปรุง หรือเปลี่ยนแปลงหลักสูตรที่มีอยู่ให้ดีขึ้น เช่นเดียวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 หลังการนำไปใช้ระยะหนึ่ง จากการศึกษาวิจัยพบว่า มีปัญหาบางประการ เช่น ด้านตัวชี้วัดหรือคุณลักษณะความรู้ความสามารถของผู้เรียน ภายหลังจากเรียนจบแต่ละช่วงชั้นแล้วยังขาดความชัดเจน อีกทั้งครูผู้สอนโดยเฉพาะครูในโรงเรียนขนาดเล็ก ซึ่งมีอยู่จำนวนมากไม่สามารถออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณสมบัติตามที่หลักสูตรกำหนดไว้ได้

การเรียนรู้ศิลปะ มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจการคิดที่เป็นเหตุเป็นผลถึงวิธีการทางศิลปะ ความเป็นมาของรูปแบบ ภูมิปัญญาท้องถิ่นและรากฐานทางวัฒนธรรม ค้นหาผลงานทางศิลปะ สื่อความหมายกับตนเอง ค้นหาศักยภาพความสนใจส่วนตัวฝึกการเรียนรู้ การสังเกตที่ละเอียดอ่อน อันนำไปสู่ความรักเห็นคุณค่าและเกิดความซาบซึ้งในคุณค่าของศิลปะและสิ่งรอบตัว พัฒนาเจตคติ สติ สมาธิ รสนิยมส่วนตัว มีทักษะกระบวนการวิธีการแสดงออก การคิดสร้างสรรค์ส่งเสริมผู้เรียนให้ตระหนักถึงบทบาทของศิลปกรรมในสังคมไทย ในบริบทของการสะท้อนวัฒนธรรมทั้งของตนเอง และวัฒนธรรมอื่น พิจารณาว่าผู้คนในวัฒนธรรมของตนมีปฏิกิริยาตอบสนองต่องานศิลปะช่วยให้มีมุมมองและเข้าใจโลกทัศน์กว้างไกล ช่วยเสริมความรู้ความเข้าใจ มโนทัศน์ด้านอื่น ๆ สะท้อนให้เห็นมุมมองของชีวิต สภาพเศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครองและความเชื่อความศรัทธาทางศาสนา ด้วยลักษณะทางธรรมชาติ

ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะการเรียนรู้เทคนิควิธีการทำงาน ตลอดจนเปิดโอกาสให้แสดงออกอย่างอิสระ ทำให้ผู้เรียนได้รับการส่งเสริมสนับสนุนให้คิดริเริ่มสร้างสรรค์ ดัดแปลงจินตนาการ มีสุนทรียภาพและเห็นคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมไทยและสากล กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เสริมสร้างให้ชีวิตมนุษย์เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น ช่วยให้มีจิตใจที่งดงามสมาธิแน่น สุขภาพกายและสุขภาพจิตมีความสมดุลเป็นรากฐานของการพัฒนาชีวิตที่สมบูรณ์เป็นการยกระดับคุณภาพของมนุษยชาติโดยส่วนตน และส่งผลต่อการยกระดับคุณภาพชีวิตของสังคมโดยรวม (กรมวิชาการ, 2544)

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะมุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ มีทักษะวิธีการทางศิลปะเกิดความซาบซึ้งในคุณค่าของศิลปะ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงออกอย่างอิสระในศิลปะแขนงต่าง ๆ ประกอบด้วยสาระสำคัญ คือ ดนตรี มีความรู้ความเข้าใจองค์ประกอบดนตรีแสดงออกทางดนตรีอย่างสร้างสรรค์วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์คุณค่าดนตรี ถ่ายทอดความรู้สึกทางดนตรีอย่างอิสระ ชื่นชมและประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรี ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าดนตรีที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และสากล ร้องเพลง และเล่นดนตรีในรูปแบบต่าง ๆ แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเสียงดนตรี แสดงความรู้สึกที่มีต่อดนตรีในเชิงสุนทรียะ เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรีกับประเพณีวัฒนธรรม และเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ (ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ, 2551)

ในการเรียนการสอนแบบยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ สิ่งหนึ่งที่ต้องคำนึง คือ ความแตกต่างระหว่างบุคคล เป็นที่ยอมรับว่า การสอนที่สอดคล้องและตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลที่ดีที่สุด คือ การสอนแบบเอื้อต่อบุคคล หรือการเรียนการสอนรายบุคคล ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนรายบุคคล คือทฤษฎีความแตกต่างระหว่างบุคคล (ณัฐวุฒิ กิจรุ่งเรือง, วชิรินทร์ เสถียรยานนท์ และวชิณีย์ เขาว์ดำรงค์, 2545)

การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) หมายถึงกิจกรรมการเรียนการสอนที่แบ่ง

นักเรียนออกเป็นกลุ่มย่อย ๆ ส่งเสริมให้นักเรียนทำงานร่วมกัน โดยในกลุ่มประกอบด้วยสมาชิกที่มีความสามารถแตกต่างกัน มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น มีการช่วยเหลือพึ่งพาซึ่งกันและกัน และมีความรับผิดชอบร่วมกัน ทั้งในส่วนตนและส่วนรวม เพื่อให้ตนเองและสมาชิกทุกคนในกลุ่มประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ (กรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ, 2543)

การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือนั้นเป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้กระบวนการกลุ่มให้ผู้เรียนได้มีโอกาสทำงานร่วมกัน เพื่อผลประโยชน์และเกิดความสำเร็จร่วมกันของกลุ่ม ซึ่งการเรียนแบบร่วมมือไม่ใช่เป็นเพียงจัดให้ผู้เรียนทำงานเป็นกลุ่ม เช่น ทำรายงาน ทำกิจกรรมประดิษฐ์หรือสร้างชิ้นงาน อภิปราย ตลอดจนปฏิบัติการทดลองแล้วผู้สอนทำหน้าที่สรุปความรู้ด้วยตนเองเท่านั้น แต่ผู้สอนจะต้องพยายามใช้กลยุทธ์วิธีให้ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการประมวลสิ่งที่มาจากการทำกิจกรรมต่าง ๆ จัดระบบความรู้สรุปเป็นองค์ความรู้ด้วยตนเองเป็นหลักการสำคัญ (พิมพันธ์ เดชะคุปต์, 2544)

การเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ (Cooperative Learning) เป็นวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนให้แก่ผู้เรียนได้เรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มเล็ก ๆ แต่ละกลุ่มประกอบด้วยสมาชิกที่มีความรู้ความสามารถแตกต่างกัน โดยที่แต่ละคนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในการเรียนรู้ รวมทั้งการเป็นกำลังใจให้แก่กันและกัน คนที่เรียนเก่งจะช่วยเหลือคนที่อ่อนกว่า สมาชิกในกลุ่มไม่เพียงแต่รับผิดชอบต่อการเรียนของตนเองเท่านั้น หากแต่จะต้องร่วมรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของเพื่อนสมาชิก ทุกคนในกลุ่ม ความสำเร็จของแต่ละคนคือความสำเร็จของกลุ่ม การเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือสามารถนำมาใช้กับการเรียนทุกวิชาและทุกระดับชั้น จะมีประสิทธิผลยิ่งขึ้นกับกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนในด้านแก้ปัญหา การกำหนดเป้าหมายในการเรียนรู้ การคิดแบบหลากหลาย การปฏิบัติการกิจที่ซับซ้อน การเน้นคุณธรรมและจริยธรรม การสร้างเสริมประชาธิปไตยในชั้นเรียน ทักษะและสังคม การสร้างนิสัยความรับผิดชอบร่วมกันและความร่วมมือภายในกลุ่ม

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ ทำให้ผู้วิจัยได้ความสนใจที่จะทำการศึกษาค้นคว้า หาวิธีการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสาระดนตรี ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยการพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือ เรื่องการบรรเลงดนตรีพื้นเมือง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เพื่อเป็นการพัฒนาและช่วยแก้ไขปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสาระดนตรีให้น้อยลงและเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้ให้มากขึ้น ซึ่งการเรียนการสอนแบบนี้ผู้เรียนจะต้องมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนการสอนในชั้นเรียนโดยตรง ผู้เรียนจะคิดค้นหาความรู้โดยมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันเองภายในกลุ่ม ผู้เรียนแต่ละคนต้องแสดงบทบาทและกล้าที่จะออกความคิดเห็นของตน และยอมรับในความคิดของเพื่อนร่วมกลุ่มเช่นกัน ทำให้รูปแบบ การเรียนการสอนเปลี่ยนไป ผู้เรียนจะบังเกิดความเข้าใจในกระบวนการเรียนรู้ของตนเองสามารถหาวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนเองได้และสามารถจะนำไปใช้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าข้อมูลดังกล่าว แล้วนำรูปแบบการสอนการเรียนรู้แบบร่วมมือ มาประยุกต์และปรับปรุงในการสอนวิชาดนตรี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องการบรรเลงดนตรีพื้นเมือง วิชาดนตรี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้รูปแบบการสอนแบบร่วมมือผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 ขึ้นไป
2. เพื่อศึกษาทักษะทางการเรียนวิชาดนตรีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้รูปแบบการสอนแบบร่วมมือ ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ขึ้นไป

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ดนตรีพื้นเมือง หมายถึง ดนตรีพื้นบ้านอีสาน ผู้วิจัยได้กำหนดเครื่องดนตรีเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการดำเนินการวิจัยสำหรับทดสอบกลุ่มตัวอย่างโดยเลือกเครื่องดนตรีโปงลาง สำหรับใช้บรรเลงเพื่อวัด

ทักษะในการจัดการเรียนรู้ของกลุ่มสาระดนตรี เรื่อง การบรรเลงดนตรีพื้นเมือง

2. การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) หมายถึง กิจกรรมการเรียนการสอนที่แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มย่อย ๆ ส่งเสริมให้นักเรียนทำงานร่วมกัน โดยในกลุ่มประกอบด้วยสมาชิกที่มีความสามารถแตกต่างกัน มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น มีการช่วยเหลือพึ่งพาซึ่งกันและกัน และมีความรับผิดชอบร่วมกัน ทั้งในส่วนตนและส่วนรวม เพื่อให้ตนเองและสมาชิกทุกคนในกลุ่มประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ (วิลลาร์ด สุนทรโรจน์, 2545)

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง ขั้นตอน แบบ One – Shot Case Study กลุ่มเป้าหมาย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งกำลังศึกษาในภาคการเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 โรงเรียนบ้านเหล่าภูมิคำธาตุ อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนมเขต 1 จำนวน 43 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่องการบรรเลงดนตรีพื้นเมือง กลุ่มสาระดนตรี ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือ จำนวน 12 แผน แผนละ 1 ชั่วโมง รวมทั้งหมด 12 ชั่วโมง

2) แบบประเมินทักษะทางการเรียน วิชาดนตรี เรื่องการบรรเลงดนตรีพื้นเมือง กลุ่มสาระดนตรี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระดนตรี เรื่องการบรรเลงดนตรีพื้นเมือง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ผ่านการหาค่าความสอดคล้องจากผู้เชี่ยวชาญ ของแบบทดสอบทั้งฉบับ จำนวน 30 ข้อ โดยแบบทดสอบเป็นแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก ที่หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ และหาค่าความเชื่อมั่น ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นที่คำนวณด้วยสูตร $KR-20 = 0.707$ แต่ต้องการแบบทดสอบที่นำไปใช้จริง 20 ข้อ จัดพิมพ์แบบทดสอบที่ผ่านการตรวจคุณภาพแล้วไปทดลองกับกลุ่มเป้าหมาย หลังจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งหมด 12 แผนการจัดการเรียนรู้

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือ จำนวน 12 แผนการจัดการเรียนรู้ เก็บรวบรวมข้อมูลจากทุกแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้แบบประเมินตามแผนการจัดการเรียนรู้และบันทึกหลังการสอน หลังจากดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ครบทั้ง 12 แผนการจัดการเรียนรู้ แล้วให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และทดสอบทักษะทางการเรียน วิชาดนตรี เรื่องการบรรเลงดนตรีพื้นเมืองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือ แล้วนำคะแนนที่ได้จากการเรียนรู้ทั้งหมดจากการทดสอบหาค่าเฉลี่ย (Mean) และ ค่าร้อยละ (Percentage) แล้วนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้

สรุปและอภิปรายผล

1. ผลการจัดการเรียนรู้สาระดนตรี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่องการบรรเลงดนตรีพื้นเมือง โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือ ผลการวิจัย คือ คะแนนเฉลี่ยจากการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีคะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 83.35 มีนักเรียนผ่านเกณฑ์ที่กำหนดคิดเป็นร้อยละ 83.72 ซึ่งมีผลคะแนนในการดำเนินการระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัด การเรียนรู้ นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 85.66 มีนักเรียนผ่านเกณฑ์ที่กำหนดคิดเป็นร้อยละ 83.72 และผลการศึกษาทักษะทางการเรียนวิชาดนตรี นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 88.86 มีนักเรียนผ่านเกณฑ์ที่กำหนดคิดเป็นร้อยละ 97.67 ซึ่งสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องการบรรเลงดนตรีพื้นเมือง วิชาดนตรี โดยใช้รูปแบบการสอนแบบร่วมมือ ของนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมตามแผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ สาระดนตรี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่องการบรรเลงดนตรีพื้นเมือง ผลวิจัยพบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ย จากการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีคะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 83.35 ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด

ไว้ร้อยละ 80 จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน นักเรียนที่ได้คะแนนสูงสุดที่สุด 19 คะแนน จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน จำนวน 1 คน ที่เป็นเช่นนี้เพราะการจัดกิจกรรม การเรียนรู้แบบร่วมมือทำให้นักเรียนคนดังกล่าวได้มีคะแนนสูงสุดเกิดจากการทบทวน อธิบายให้เพื่อน ๆ สมาชิกในกลุ่มได้เข้าใจในสิ่งที่ตนเองได้เรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือนั้น มีผลต่อผู้เรียนโดยตรง ทั้งในด้านความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาวิชาทำให้นักเรียนรู้จักตนเองและตระหนักถึงคุณค่าของตนเอง ทักษะทางสังคม โดยเฉพาะทักษะการทำงานร่วมกันกับสมาชิกในกลุ่ม นอกจากนั้น นักเรียนคนดังกล่าวได้สอบถามครูผู้สอนเสมอเมื่อมีข้อสงสัย ทำให้สมาชิกในกลุ่มและเพื่อนร่วมห้อง ได้ทราบในสิ่งที่ครูผู้สอนอธิบาย และตอบข้อสงสัยของนักเรียนคนดังกล่าว สำหรับนักเรียนที่ได้คะแนนน้อยที่สุด 14 คะแนน จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน ที่เป็นเช่นนี้เพราะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบแบ่งกลุ่มการเรียนรู้ นักเรียนมักจะชอบอยู่ในกลุ่มที่มีเพื่อนสนิท ในระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนั้น นักเรียนจะหยอกล้อเล่นกันจนทำให้ไม่ได้รับรู้ในสิ่งที่ครูกำลังสอน แต่นักเรียนกลุ่มเป้าหมายจำนวน 43 คน คะแนนเฉลี่ยในการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนถือว่าอยู่ในเกณฑ์ดี นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผ่านเกณฑ์ที่กำหนดคิดเป็นร้อยละ 83.72 ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 80 ซึ่งเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ทั้งนี้การจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้ เป็นกิจกรรมที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาทัศนคติและค่านิยมในตัวนักเรียนที่จำเป็นทั้งในและนอกห้องเรียน การจำลองรูปแบบพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์ในห้องเรียน การเสนอแนะและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและแนวความคิดที่หลากหลายระหว่างสมาชิกในกลุ่ม การพัฒนาพฤติกรรม การแก้ปัญหา การคิดวิเคราะห์ และการคิดอย่างมีเหตุผล รวมทั้งการพัฒนาลักษณะของผู้เรียนให้รู้จักตนเองและเพิ่มคุณค่าของตนเอง จากกิจกรรมดังกล่าวจะมีผลต่อผู้เรียนทั้งในด้านความรู้ความเข้าใจเนื้อหาวิชาเรียนการรู้จักตนเองและตระหนักถึงคุณค่าของตนเอง ทักษะทางสังคมโดยเฉพาะทักษะการทำงาน

ร่วมกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชาติชาย เนื่องโนราช (2549) แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TAI สาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่องสาระดนตรี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ผู้ศึกษาค้นคว้าสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ เท่ากับ 83.29/85.88

3. ผลการประเมินการศึกษาทักษะทางการเรียน หลังเรียนตามแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบการเรียนรู้แบบร่วมมือ สาระดนตรี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่องการบรรเลงดนตรีพื้นเมือง ผลวิจัยพบว่า ผลการศึกษาทักษะทางการเรียนวิชาดนตรีนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 88.86 ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 70 จากการทดสอบทักษะทางการเรียนดนตรีโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้ แบบร่วมมือมีนักเรียนที่ได้คะแนนเต็ม 15 คะแนน ทั้งหมด 11 คนและมีนักเรียนที่ได้คะแนนน้อยที่สุด 10 คะแนน 1 คน ที่เป็นเช่นนี้เพราะการเรียนทักษะ คือ การปฏิบัติการบรรเลงดนตรีแบบเพื่อนช่วยเพื่อน นักเรียนที่สามารถบรรเลงได้ก็ช่วยสอนเพื่อนในกลุ่มที่ยังบรรเลงไม่ได้ ซึ่งเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ นอกจากนั้นนักเรียนที่ได้คะแนนเต็มดังกล่าว เมื่อหมดชั่วโมงการสอนนักเรียนกลุ่มดังกล่าวได้หาเวลาว่างเข้ามาฝึกซ้อม ฝึกฝน ท่องจำโน้ต และฝึกเล่นเครื่องดนตรีไปกลางให้ชำนาญมากขึ้น จากการสังเกตของผู้สอน นักเรียนกลุ่มดังกล่าวได้ใช้ทักษะทางสังคมอยู่ด้วยกันได้เป็นอย่างดี กล่าวคือเอื้อเฟื้อ แบ่งปันความรู้ซึ่งกันและกัน นักเรียนที่ได้คะแนนน้อยที่สุด ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือจากการสังเกตของผู้สอน นักเรียนคนดังกล่าวไม่ให้ความสนใจในการเรียนวิชาดนตรี แต่จากการนำรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือมาดำเนินการจัดกิจกรรมทางการเรียนการสอน สามารถทำให้นักเรียนสมาชิกในกลุ่ม ช่วยเหลือเป็นกำลังใจและสร้างแรงจูงใจในการเรียนให้กับนักเรียนคนดังกล่าว ซึ่งถือว่าคะแนนที่นักเรียนได้เป็นที่น่าพอใจสำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนที่ไม่มีพื้นฐานทางด้านดนตรีมาก่อน แต่คะแนนทางด้านทักษะทางการบรรเลงดนตรีโดยรวม อยู่ในระดับที่ดีมาก มีนักเรียนผ่านเกณฑ์ที่กำหนดคิดเป็นร้อยละ 97.67 ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 80 ซึ่งเป็นไปตาม

วัตถุประสงค์ นอกจากนั้น การเรียนรู้แบบร่วมมือกันเรียนรู้ เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสอนให้นักเรียนรวมกลุ่มกันทำงาน สมาชิกทุกคนในกลุ่มช่วยเหลือกันเรียน นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทำให้เกิดผลดีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และมีทักษะการอยู่ร่วมกันทางสังคมของนักเรียนดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยของ สุภัทรา ตันตติเสรี (2545) นักเรียนมีทักษะในการทำงานเป็นกลุ่มมากขึ้นคิดเป็นร้อยละ 81.3 และสอดคล้องกับผลวิจัยของ เพ็ญลักษณ์ สุภา (2553) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือกันเรียนรู้ พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก้าวหน้าใน 3 วงจรปฏิบัติ คิดเป็นค่าเฉลี่ยร้อยละ 77.77, 83.33 และ 92.86 ตามลำดับ และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เมื่อสิ้นสุดการวิจัย คิดเป็นค่าเฉลี่ยร้อยละ 83.33 กิจกรรมการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา ส 31101 โดยใช้กิจกรรมการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้ โดยมีรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ 3 กิจกรรม ได้ส่งผลต่อการพัฒนาพฤติกรรมของนักเรียนตามลำดับดังนี้ นักเรียนได้พัฒนาทักษะการทำงานเป็นกลุ่ม พัฒนาทักษะการยอมรับความคิดเห็นของบุคคลอื่น พัฒนาการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันในทางบวก นักเรียนได้รู้จักตนเองและเห็นคุณค่าของตนเองเมื่อได้ทำงานร่วมกัน และนักเรียนได้พัฒนาเจตคติที่ดีต่อการทำงานกลุ่ม

ข้อเสนอแนะจากการวิจัยมีดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

1) ครูผู้สอนกลุ่มสาระศิลปะ ควรให้ความสนใจในการพัฒนา การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยนำเอาเทคนิคการสอนแบบร่วมมือ ไปใช้ออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

2) ในการนำเทคนิคการสอนแบบร่วมมือ ไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ครูผู้สอนต้องศึกษา ทำความเข้าใจ และปรึกษาผู้รู้ให้สามารถจัดกิจกรรมการเรียน การสอนตามเทคนิคการสอนแบบร่วมมือได้อย่างถูกต้อง และเกิดประโยชน์ต่อนักเรียน

3) การนำเทคนิคการสอนแบบร่วมมือไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ครูผู้สอนต้องมีวิธีแบ่งกลุ่มที่คณะนักเรียนตามความสามารถคือ เก่ง ปานกลาง และอ่อน ให้ชัดเจน เนื่องจากนักเรียนส่วนใหญ่มักจะชอบอยู่กลุ่มกับนักเรียนที่เก่ง หรือเพื่อนสนิทของตนเอง

4) ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการนำเทคนิคการสอนแบบร่วมมือ ไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยการให้ขวัญกำลังใจ และส่งเสริมให้คณะครู อาจารย์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ เข้าร่วมอบรม ประชุมสัมมนาเพื่อพัฒนาศักยภาพในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาค้นคว้าครั้งต่อไป

1) ควรมีการพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยใช้เทคนิคอื่น เช่น เทคนิค TIA JIGSAW STAD เพื่อเปรียบเทียบข้อดีข้อเสียของเทคนิคการสอนแบบต่าง ๆ

2) ควรมีการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สาระการเรียนรู้ศิลปะ โดยใช้เทคโนโลยี เช่น บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) เพื่อให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

3) ควรศึกษาและเปรียบเทียบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้เทคนิคการสอนแบบร่วมมือกับวิธีการสอนแบบอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ. (2544). **หลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐาน**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2543). **เอกสารชุดเทคนิคการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ**. โรงพิมพ์การศาสนา กรมศาสนา. กรุงเทพฯ.
- ชาติชาย เนื่องโนราช. (2549). **การพัฒนาแผนการเรียนรู้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยใช้เทคนิค TAI กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่อง สารคดีชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนยางตลาดวิทยาคาร**. การศึกษาค้นคว้าอิสระ สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ณัฐวุฒิ กิจรุ่งเรือง, วัชรินทร์ เสถียรยานนท์และวัชรินีย์ เขาว์ดำรง. (2545). **ผู้เรียนเป็นสำคัญและการเขียนแผนจัดการเรียนรู้ของครูมืออาชีพ**. กรุงเทพฯ: สถาพรบุ๊คส์.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์. (2544). **วิจัยในชั้นเรียน: หลักการสู่การปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ: บริษัทเดอะมาสเตอร์กรุ๊ป แมเนจเม้นท์ จำกัด.
- เพ็ญลักษณ์ สุภา. (2553). **การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กิจกรรมการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนมหาชนะชัยวิทยาคม จังหวัดยโสธร**. รายงานการศึกษานิเทศ สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์. (2545). **เอกสารประกอบการสอนวิชาพัฒนาการเรียนการสอน**. มหาสารคาม: ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุภัทรา ตันติเสวี. (2545). **การพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้ในกลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต (สังคมศึกษา) หน่วยที่ 5 การทำมาหากิน เรื่องการประกอบอาชีพของคนไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5**. วิทยานิพนธ์ สาขาวิชาสังคมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.